

Budakeszi

Kálv

A 15. századtól vált általánossá a keresztutak, kálváriák állítása. A stációk Krisztus kínszenvedésének állomásait jelenítik meg. Céljuk, hogy ezeket követve a hívők végigélmélkedhessék, végigjárhassák a krisztusi keresztutat.

A magas fenyők között meredeken emelkedő, megkapó hangulatú budakeszi kálvária eredete egy tragikus eseményhez kötődik. Az első német telepesek alig negyven éve éltek még csak itt,

amikor az utolsó nagy pestisjárvány 1739 tavaszán Budakeszit is elérte. Egyes források szerint 536 ember esett áldozatul, a plébánián vezetett halotti anyakönyv szerint 354 áldozata volt a pestisjárványnak Budakeszin, akiket az akkori szokás szerint a falu határain kívülre, a mai Jókai utcában, a Kálvária-dombon és környékén temettek el. Az ő emlékükre emeltette később a falu lakossága az ún. Pestis keresztet, a 14 stációs keresztutat és a kápolnát. A város legrégebbi kőkeresztjét a talapzatában talált érmék tanúsága szerint 1762-ben, 1763-ban, 1852-ben, 1971-ben, 1973-ban, legutóbb pedig a Kálvária domb helyreállításakor restaurálták. Az 1768-as falualaprajz Calvaria néven említi, de még csak három keresztet ábrázol a dombon. A stációkat később állították, és legkésőbb, valószínűleg 1883-ban építették a későbarokk kápolnát. A stációk és a kápolna (Jézus szíve kápolna) 1958-ban még álltak, de a 60-as évek végére elpusztultak, a vandalizmus és a nemtörődömség áldozatául estek. A Pestis keresztet, mely Budakeszi legrégebbi kőkeresztje, id. Gellér Béla mentette meg, mikor saját kertjébe helyezte át. A kor viszonyait ismerve ehhez nagy bátorság kellett. A kápolnát Csott Ferenc, a königgrätzi

csata hőse építette, a Mißtl család gondozta, ezért gyakran emlegették Mißtl Kapelle néven. A stációkat 1945 előtt gondozó családok nevei, valamint a mai stációk helyreállítását vállaló családok és szervezetek nevei a Budakeszi évszázadai a harmadik évezred kezdetéig c. könyvben olvashatók. A Kálváriát széleskörű összefogással állították helyre a kilencvenes évek elején. A munkálatok négy évet vettek igénybe, az eredmény a város lakosainak, szervezeteinek, vállalkozóinak összefogását, valamint neckarsulmi (Budakesser Gemeinschaft) és westenholzi (Heimatverein Westenholz) testvéregyesületeink hathatós támogatását is dicséri. 1994. augusztus 20-án adták át és szentelték fel szentmise keretében. Az új képeket neves helyi művészek, mesteremberek ajánlották fel a rekonstruált fülkékhöz: Lieber Éva, Simon István, Szemereki Teréz, Ilyés István, Majzik Mária, András Ignác, De Ponte József. A 10. stáció megmaradt képét Somos Éva restaurálta.

A kápolna új színes üveglakája De Ponte József alkotása, melyet a kitelepített neves művész 1996-ban, a németek elűzésének 50. évfordulóján adományozott a településnek. A festett ablakon a kereszt előtt a mennybe menő Krisztus lábai alatt a budakeszi svábság két szörnyű tragédiájának képi megjelenítése kapott helyet: az 1739-es pestisé és az 1946-ban történt kiűzetésé. A nagyöjtből a budakeszi hívek itt is tartanak keresztutat, illetve innen a Kálváriáról indul a húsvéti nagymise előtti körmenet.

HAGYOMÁNY

?Nagypéntekenként a kitelepítés előtt a hívek a templom előtt gyülekeztek. A menet élén a keresztet vivő ministráns, majd a plébános haladt. Őt a zászlóvivők, a gyermekek, végül a felnőtt hívek követték. A menet az Erdő utca, Kossuth utca, Jókai utca útvonalon hangosan imádkozva haladt. A Kálvárián Jézus Krisztus keresztútjának állomásait jelképező stációknál németül énekeltek.?

Forrás: Kőrösiné dr. Merkl Hilda (szerk.): Budakeszi évszázadai a harmadik évezred kezdetéig

Ádám Éva

Nagy Gáspár Városi Könyvtár